

Pest-budai krónika

Jegyző: Rév Sándor

Lánccal zárták el a Dunát ötszáz évvel ezelőtt a mai Lánchíd környékén — tudósítják az egykori íráskorok. Mindkét parton emelkedett egy hídfőalakú kőbástya, „melyet francia kőművesek építettek. Ez arra való volt, hogy a külföldi hajók elöl az alábbhajózás el legyen zárva egy óriási hosszú lánccal.“ Ugy hisszük, hogy ez nem igen lehet igaz, mert egy szűk kikötőbejáratot el lehet lánccal zárni, de egy 300 méter széles folyamat bajosan. Viszont, ha sodronykötelet tudtak húzni a két part között, akkor az bizonyára a rév miatt történt. A révkötelet lehetően magasra kell helyezni, hogy a hajózást a magas vízállás mellett se akadályozza. Ezért hatalmas kötornyokat építhettek a két parton. Marburg felett a Dráván most is van olyan rév, melynek kötelét egész kis vartornyok tartják. Erről ír Bertrandon de la Brocquiére, aki 1433-ban látta a pesti torony építését. Erre talán azért is szükség volt, mert az árumegállítást tette Budát a nagykereskedelem székhelyévé. A budai Vár bazárjában, boltjaiban az ipari cikkek halmozódtak fel s ott tartották üzleteiket a nagykereskedők. Pest viszont a nyerstermények nyílt vására volt. Ezek számára Budán nem is volt hely. A híres pesti lóvásáron 2000 lovat is adtak el egyszerre. Itt találtak piacot még az erdélyi ökrök is. Pest volt a borkereskedelemnek is székhelye, melyhez Kőbánya szolgáltatta a terjedelmes és száraz pincéket. A fában szegény Nagy-Alföld is Pesten vásárolta a Dunán leúsztatott fát. Száritott és beszózott halak is fontos kereskedelmi cikkek voltak. Így az ikervárosok a kereskedelmet a földrajzi követelések szerint osztották fel. Pest jelentőségét mindig megtartotta, pedig lakói nem voltak földhöz kötött foglalkozásúak, földművelők, mert Pest határát a történetbúvárok egyhangúlag terméketlennek mondják. Pest pedig mindig lakottabb és terjedelmesebb volt, mint Buda, utóbbinak a várfalak kiszabták mindenkorra határait.

Két temető volt a budavári Nagyboldogasszony templomának, a mai Koronázó főtemplomnak oldalán. Az egyik a vöröskereszt temető, a benne álló vörös márvány-kereszt-ről elnevezve, amely a templom déli fala mellett a későbbi Papnevelő-intézet épületéig húzódott. A másik pedig a templom keleti részén fekvő, fakerítéssel körülvéve. A plébánia naplója az egyik itt eltemetett halottáról a következőket írja: „1746. év július 9-én aggelgyengülésben hunyt el a nyugdíjazott kapitány Ramodschay életének 100 és 5. esztendejében, ki Holtzer atya által u. a. hó 10-én a templom melletti temetőben helyeztetett el. Ő vala az első, ki Buda bevételénél zászlót tűzött a falakra. Ezt Haeuffler törté-

netíró is megerősíti a következőkben: „a vár ostroma főképpen az északi és a déli részen volt a leghevesebb és a fehérvári kaput a törökök gyengén oltalmazták, ezt észrevette egy zászlótartó és egy kis segédesapattal odarohant és a betört kapu át nemsokára a Szent György-téren temett. De már rohan egy egész osztály török gyalogos a térre és szokása szerint a vezért — Ramocsayt — igyekszik hatalmába keríteni. A tömeg a sereg és a vezér közé furakodik és elvágja őket egymástól. A tülerő lefegyverzi Ramocsayt és a kis csapatot visszaszorítja a fehérvári kapu felé, de a betört kapu újabb vitéz magyar csapat tör előre a keresztet tartó Tüzes Gáborral, a bombákat gyártó pesti ferencendi szerzetessel az élén. A belső várat akkor a Szent György-tértől széles sáncárok választotta el, amelynek szélén fűzek és bodzafák állottak. A török csapat, hogy a védekezésben a fogoly vitéz ne akadályozza őket, nagy sietve felakasztotta egy bodzafára Ramocsayt. Azonban a nagy sietség folytán rosszul felkötött és a hirtelen ott temert magyarok által gyorsan levágott Ramocsayt sértetlenül megszabadították, úgyhogy övéivel a palotába nyomulhatott. Nagy örömeben azután a magyar vitéz felrohant a keleti bástyára és a nyomába siető zászlóslót elvevén a szűz Mária lobogót, elsőnek vágta bele a falrészbe.

Az első budapesti hid ezerhat- száz év előtt épült, amely a mai Óbudát, a rómaiak Aquincumát kötötte össze a mai pesti oldalon akkor, volt Transaquincummal. Ez utóbbi megerősített várszerű erődítmény volt a Rákos-patak torkolata mellett. A hid cölöpökön nyugodott, amelyek közül néhányat a múlt század nyolcvanas éveiben megtaláltak. Kellett ebben az időben mesterséges feltöltésnek lenni a budai és pesti oldalon is, ami nem lehetetlenség, mert a rómaiak nagy művészek voltak a védőgátak, csatornák, vízvezetékek építésében. A rómaiak bukásával nagyon hosszú időre tűnt el a kultúra régi főváro-

sunk területéről. Több évszázadot kell átugranunk, hogy ismét Dunahídról tudomást szerezhessünk. A törökök építették, a második hidat Budavára elfoglalása után. Ez hajókból állt és 1686-ig használták, de Buda visszafoglalása alkalmával elégett. A harmadik hid 1736-ban készült. Repülőhid volt, amelyet csak nyáron használhattak a mai Rudasfürdő táján és télen ki kellett emelni a Dunából. Ilyenkor a közlekedés szünetelt a két város között s újra csak akkor indult meg, ha a Duna befagyott. Ezt öntözéssel is elősegítették, majd szalmát hintettek a jégre. A csilingelő szánok vígan siklottak át a befagyott Dunán a pest-budaiak nagy örömeire. A negyedik hid újra ívalakú, 47 hajóból álló, de gyenge alkotású hajóhid volt a Kis-híd-utcával szemben, amely 1767-ben készült, de már 1788-ban lebontották és 43 hajóból álló erős, komolyabb, egyenes irányú hajóhidat építettek a Nagy-híd-utca, a mai Deák Ferenc-utca és a mai Ybl Miklós-tér irányában, amelynek környéke természetesen a maihoz cseppet sem hasonlítható. A hidat árendába adták, a híd-bér egy részét a királyi kinestár, másik részét Buda és Pest városa kapta. Erős gerendákon, deszkákon közlekedtek rajta, 8–9 napon át, amíg a Duna be nem fagyott. Tilos volt rajta a dohányzás és a rendre katonai és városi örök vigyáztak, meg Nep. Szent János a hid közepén, akinek szobra előtt május 16-án mindig sokan imádkoztak. A következő hid Széchenyi Lánchídjá volt, amelyet 1849 nov. 20-án nyitottak meg. A Margithíd 1872–76, a Ferenc József hid 1894–96, az Erzsébet-híd 1898–1903 között épült. A két vasúti hid 1873–76 és 1893–96 években készült. A Horthy Miklós-hidat 1936-ban adták át a forgalomnak és az óbudai Árpád-híd most épül.

Lipót király kiváltságlevele indította el a török kiűzése után Budát és Pestet a mai virágzás útjára. Szabad királyi város lett mindkettő újra és polgárai ettől az időtől kezdve nincsenek semmiféle földesúrnak alávetve, hanem önkormányzatuk. Az 1703-iki kiváltságlevél megállapítja a tanács összeállítását, megválasztása módját és hatáskörét a jogi és a gazdasági életben. A tanács rendelkezik az árak behozatalával, kivételével, ő szedi a vámot az országunton és a Dunán, ő kezeli a vásári és

A MAGYAR ÉLET KERESZTÉNY KÖZSÉGI PÁRTJA TANÜGYI BIZOTTSÁGÁNAK

HIVATALOS HELYSÉGE:

IV, Városház-u. 14, félemelet.

Minden hó második hétfőjén elnökségi ülést, negyedik hétfőjén, öt órai kezdettel pedig előadással. A főtitkár és az igazgató minden hétfőn és esztendőnkön tart hivatalos órát d. u. 5-től kezdődőleg. A Bizottság pénztárosa a második és negyedik hétfőn található.

A KERESZTÉNY TANÜGYI BIZOTTSÁG HIVATALOS LAPJA A NEMZETI KÖZOKTATÁS

Szerkesztőség és kiadóhivatal helye: IV. ker., Városház-utca 14, félemelet. A szerkesztőséget től és egyéb közlést ide kell küldeni. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

piaci vámot, ő adja bérbe a legeltetést, vadászatot, halászatot, megszabja a súlyokat, mértékeket, kiveti a városi adókat. A tanács kizárólagos joga a csak katolikus polgárok befogadása, a zsidók és cigányok beeresztése, a rend fenntartása. Buda és Pest pallósjoggal bíráskodhatnak s kegyurai a templomoknak. A kiváltságlevél megerősíti a városok régi címerét is. Ez a rangosítás bámulatos virágzást eredményezett. Ez azonban nem volt tartós. Különféle háborúk, elemi csapások megakasztották a fejlődést, sőt visszavetették a kettős várost olyan alacsony fokra, hogy a XVIII. század elején Pest megint alig volt több, mint egy nagyobb falú néhány száz lakossal.
